

ViS konferens 2022 är över för denna gång och vi från arbetsgruppen som deltog är nöjda och fullproppade med intryck, intressanta föreläsningar och nätverkande.

Dag 1

ViS ordförande Marie Egerstad och vice ordförande Claudiu Deak inledde första dagen med att hälsa oss alla välkomna. Därefter klev Elof Hansjons upp på scenen och pratade om utredningen han ansvarar för, långsiktig och behovsanpassad yrkesutbildning för vuxna. Den är precis i uppstarten och ska vara klar i februari 2024.

Fredrik malm, Utbildningsutskottets nya ordförande, klev upp efter Elof och gav en intressant, bra och stundvis rolig presentation kring sin syn på den kompetensförsörjning som vuxenutbildningen står inför.

Simon Dahlberg, rektor på vux i Skellefteå, och Kristina Sundin Jonsson, kommundirektör i Skellefteå pratade kring vad som händer i ett samhälle vid en stor etablering. De fick en etablering av Northvolt för några år sedan och delade med sig av hur man måste tänka om och våga ta ut svängarna när kompetensförsörjningen ställs på sin spets. De har bl a skapat olika utbildningspaket, justerat utbildningarnas längd och sett över vad man behöver ha med sig för att bli anställningsbar. Mycket intressant och imponerande arbete!

Vad vore ViS konferensen utan deltagande från Skolverket! Simon Husberg, Jan Rehnstam, Inger Bergendorff och Annelie Svantesson pratade om alla aktuella förändringar inom Komvux. De visade en bild, som delades i tidigare inlägg på SiV facebook, som tydligt visade hur föränderligt Vux är.

Jennie Sjögren, ViS styrelse, sammanfattade passet mycket bra så vi lånar den sammanfattningen:

"Skolverket fördjupade sig därefter kring dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning, hur Komvux kommer att påverkas av ämnesbetygen och det Skolverket arbetar kring runt detta just nu. Införandet av digitala nationella prov, inledande kartläggning och validering, en sammanhållen utbildning för nyanlända med utbildningsplikt i etableringsprogrammet, översyn av vissa kursplaner inom komvux som är på gång var andra viktiga punkter som behandlades dessutom hann de avhandla lite kring SUSA navet och informera om SKA nätverken inom Komvux. Heja #Skolverket vilket jobb ni gör!"

I slutet av dagen deltog Mia Bernhardsen Svenskt näringsliv, Emil Johansson Arbetsförmedlingen, Therese Guovelin LO i en paneldiskussion kring temat kompetensförsörjning. En intressant diskussion som landade i en samstämmighet kring att Vuxenutbildningen är viktig för kompetensförsörjningen.

Dag 2

Dagen inleddes med en paneldiskussion kring gårdagens alla föreläsningar. Marie Egerstad, Claudio Deak, Mikaela Zankl och Jussi Koreila gav sin syn på hur de ser att Vuxenutbildningen kan jobba mer mot det behov av kompetensförsörjning som finns idag samt hur vi kan tänka mer långsiktig kring yrkesvux och statsbidrag.

Därefter fick alla komma med input kring de utmaningar och möjligheter vi ser gällande vux och kompetensförsörjning.

Passet avslutades lite hastigt av en mycket trevlig överraskning.

Anna Ekström, som hon själv sa, kraschade konferensen och höll ett tal kring hennes 6 år som utbildningsminister och tackade för sig. Toppar, dalar, utmaningar och möjligheter, vad hon tar med sig och hur vi alla som jobbar inom Vux har gjort det hårda och svåra arbetet med att lyfta Vux och gjort skillnad för många individer.

Vi tackar även Anna för dessa 6 år och önskar henne lycka till med vad framtiden för med sig

Dagen bjöd sedan på olika valbara seminarier i två pass, ett på förmiddagen och ett pass på eftermiddagen.

På förmiddagen erbjöds dessa fyra seminarier:

- Aktuellt från CSN
- Kompetensutveckling och kompetensförsörjning
- Att inspektera vuxenutbildning
- Stöd att uppfylla en skyldighet (SPSM)

Detta tar vi med oss från CSN-seminariet:

Två handläggare från CSN informerade först allmänt om studiemedel och felaktiga utbetalningar som dessvärre är ganska vanligt förekommande dels om det nya omställningsstudiestödet.

Det vanligaste problemet till felaktiga utbetalningar beror på att studerande inte anmäler förändringar i studietakt eller i ändrad inkomst. De anmäler heller inte att de hoppar av sina utbildningar, och eftersom bidragen betalas ut i förskott så kan det ju bli en onödig utbetalning innan skolorna hinner registrera avbrotten. Då blir ju den studerande återbetalningsskyldig på det beloppet. Många studerande anger att de inte vet att de själva måste kontakta CSN vid förändringar i tex studietakt eller inkomst. Många studerande vet heller inte om att fribeloppet är tillbaka. CSN bad oss att ge våra studerande en så tydlig och korrekt information som möjligt kring vad som gäller, även om det är den studerandes egna ansvar att ha koll. CSN har även börjat skicka ut påminnelser via SMS till sina kunder. Förra veckan skickades det ut över 5000 SMS med påminnelse att rapportera in förändringar och det genererade i att 40% av dessa som mottog SMS:et anmälde förändringar direkt. CSN kommer fortsätta med detta eftersom det gav så bra respons. Om en studerande blir återbetalningsskyldig så har den 30 dagar på sig att betala tillbaka, vilket ibland kan vara svårt. Men om den studerande kontaktar CSN så brukar man kunna lägga upp en avbetalningsplan för personen. Bättre det än att hamna hos Kronofogden.

CSN ska även under nästa år åka runt till olika kommuner i Sverige och hålla konferenser vilket mottogs väldigt positivt av oss som lyssnade.

CSN har också tagit fram ett material tillsammans med Kronofogden och Skatteverket som heter Upptäck Valfärden: www.upptackvalfarden.se som är ett studiematerial som de vill sprida till alla lärare som undervisar i samhällskunskap på gymnasienivå. Det är gratis och verkar vara väldigt inspirerande.

Omställningsstudiestödet, ett nytt studiemedel som blev sökbart 1 oktober 2022, är ett väldigt förmånligt stöd som innebär att man kan få 80% av sin lön i bidrag (upp till ett maxbelopp), under maximalt 44 veckor på 100%. Man kan få det för en vecka, eller flera, samt för studier på 20%, 40%, 50%, 75% eller 100%.

Man kan också kombinera det med jobb, bara den totala omfattningen av studier och jobb överstiger 100%. Friberoppet gäller inte för detta stöd. Man kan få det tills man är 62 år. Handläggningstiden är ca 10 - 12 veckor då det är mycket som måste hanteras manuellt.

Det är två ansökningsperioder per år: 1 oktober för första kalenderhalvåret 2023 och 1 april för andra kalenderhalvåret 2023. Först till kvarn gäller så när budgeten är slut så blir det avslag för sökande. Det finns många krav som ska uppfyllas, mer information finns på CSN:s hemsida. Det finns även en bra informationsfilm att titta på: <https://www.csn.se/partner/hjalper-och-vagleder/omställningsstudiestod.html#VideobyScreen9>

Detta tar vi med oss från SPSM-seminariet:

Det finns stöd för elever att söka men även material och stöd för utbildningsanordnare att ta del av via SPSM. Via deras hemsida kan skolan hitta användbart material och information. Presentation kring deras webinarium och utbildningar finns även det på hemsidan.

Det SPSM ser efterfrågas framåt är elevhälsoarbete, stöd kring psykisk ohälsa, samverkan, stabilitet, kompetensutveckling, samsyn.

På eftermiddagen kunde vi välja mellan tre seminarier med anknytning till studie- och yrkesvägledning inom vuxenutbildning:

- Hur formas kvalitet i Vuxenutbildning?
- Vad är komvux till för?
- Samtal med utredningen om långsiktig och anpassad Vuxenutbildning

Detta tar vi med oss från seminariet "Vad är komvux till för?"

Fil.Dr. i pedagogik med inriktning mot vuxnas lärande, Diana Holmqvist, från Linköpings universitet berättade om sin forskning om kommunal vuxenutbildning. Studien visar hur kommunal vuxenutbildning i olika delar av landet år 2021 innefattar 194 rektorer, cirka 6100 lärare och 476 studie- och yrkesvägledare. Lärarantalet kan dock vara missvisande eftersom en del lärare undervisar i flera ämnesnivåer och kan stå med dubbelt i statistiken, menar Diana.

Elevantalet inom komvux 2021 är fördelat så här:

74 000 kursdeltagare på Grundläggande nivå

260 000 kursdeltagare på Gymnasial nivå

133 000 kursdeltagare i Svenska för invandrare (SFI)

3 000 kursdeltagare i särskild utbildning för vuxna

51% av kursdeltagarna deltog i kommunalt anordnad utbildning för vuxna medan 49% deltog i externt anordnad utbildning. Siffran skiljer sig om man tittar närmare på fördelningen i storstad eller landsbygd, där storstäder i större omfattning erbjuder externt anordnad utbildning, hela 70%. På landsbygden är det vanligaste att studerande deltar i kommunens egen regi, 81%, endast 19% hos externa anordnare.

Särskilt intressant inom Svenska för invandrare (SFI) visar Dianas studie att antalet elever per lärare skiljer sig i jämförelse mellan kommunal regi och externa anordnare. Kommunala skolor har en lärare i snitt 18 elever medan externa anordnare har 42 elever per lärare. Det kan resoneras ha sin förklaring eftersom många externa anordnare erbjuder SFI på distans medan studerande i kommunal egenregi har ett annat behov av lärarnärvaro.

Detta tar vi med oss från seminariet “ Hur formas kvalitet i Vuxenutbildning?”:

Johanna Mufic, doktorand i pedagogik med inriktning mot vuxnas lärare pratade om sin forskning kring kvalitetsproblem inom Komvux.

Den ökade efterfrågan på kvalitetskontroller, inspektioner, uppföljningar och utvärderingar inom utbildning har blivit ett globalt fenomen. Johanna har intervjuat och varit med skolinspektionen ute när de gjort tematiska kvalitetsgranskningar, tagit del av Vuxenutbildningspolicyn, intervjuat skolledare, rektorer, studievägledare samt lärare som grund för sin avhandling. Behovet och efterfrågan på högre kvalitet inom utbildning fortsätter att växa, men vad är egentligen kvalitet?

Johanna ser oftare att man berör bristande kvalitet istället för god kvalitet. Det verkar vara svårt att bedöma vad kvalitet egentligen är. Det är inte alltid klart vad utbildningskvalitet är, och begreppet beskrivs på olika sätt i olika sammanhang eller beskrivs inte alls i vissa fall. Många kritiska röster menar att alla kontroller, granskningar och inspektioner som avser att förbättra, upprätthålla och öka kvaliteten inte är så effektiva som de verkar.

Johanna kommer att fortsätta forska kring kvalitet inom Vuxenutbildning och kommer också fördjupa sig inom olika områden såsom tex studie- och yrkesvägledning. Hon har precis påbörjat en analys om hur SYVs uppdrag konstrueras inom Vuxenutbildning och har även noterat att det blir mer och mer fokus på studievägledning i policy.

Vi i SiVs arbetsgrupp har erbjudit Johanna ett möte med oss om hon vill att vi ska vara bollplank för hennes kommande forskning vilket hon med glädje tackade ja till.

Detta tar vi med oss från seminariet “Samtal med utredningen om långsiktig och anpassad Vuxenutbildning”

Bristande matchning är en stor utmaning. Arbetsgivare har svårt att hitta arbetskraft med rätt kompetens samtidigt som många vuxna saknar ett jobb att gå till. Hur kan Vuxenutbildningen minska detta glapp? Nya utbildningsmodeller, riksrekrytering, långsiktighet gällande statsbidrag och mer stöd till de med ngn form av nedsättning.

Utredningens arbete kommer bli att bestå av samtal med aktörer, kartläggning, svårigheter och goda exempel, vad är ändamålsenligt och effektivt.

Frågor som diskuterades:

Hur kan arbetsgivare göras mer delaktiga i yrkesutbildning för vuxna?

Förståelse kring språknivå. Politiker och företag "beställer" korta utbildningar för att personer snabbt ska komma ut i jobb. Väl färdigutbildade är de inte anställningsbara då språknivån anses för låg. Det innebär att vi utbildar till arbetslöshet.

Hur kan statsbidraget för regionalt yrkesvux bli mer ändamålsenligt utifrån kommunernas och elevers behov?

Större flexibilitet i hur man söker och använder pengarna. Risk att man översöker för att pengarna ska räcka till kombo och lärling medan de andra yrkespaketen saknar sökande.

Vad tycker ni behövs för att fler elever ska nå målen?

En vanlig orsak till avhopp är av ekonomiska skäl. Man måste ha mat på bordet, får inte CSN och måste jobba samtidigt. Hur kan vi, tillsammans med arbetsgivare, öka flexibiliteten och förståelsen av vikt med utbildning.

Antas rätt personer till utbildningarna?

Stor variation på mål, kunskap, språknivå och förutsättningar inom vux. Vi ska möta allas behov. Både charm och svårighet inom Vux. Borde vi ha mer flexibla och anpassade urvalsregler som är mer likställda arbetsgivares behov.

Vi inom SiV arbetsgrupp erbjöd oss att vara bollplank kring vissa delar av utredningen då vi känner att professionen syv kan bidra med viktiga inslag.

Som avslutning på konferensdagarna kom Marcus Oscarsson, politisk kommentator på TV4. Han pratade kring Sveriges nya politiska landskap, valanalys och hur Sverige nu förändras framöver. En reflektion han förde fram var att oavsett regeringsbildningen som blir kommer vuxenutbildningen att vara en prioriterad skolform för att fortsätta arbeta med kompetensförsörjningen i Sverige.

Tack alla medverkande för två intressanta och lärorika dagar!!